

Nr 297.

Av herr **Holmström**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till arbetstidslag för detaljhandeln, m. m.

Enligt nu gällande butiksstängningslag kan tillstånd till utsträckt affärstid enligt 11 § beviljas för sådan kiosk, där under hela försäljningsdagen endast saluföras konfektyrer, alkoholfria drycker, färsk frukt, levande blommor, tryckta skrifter och tändstickor. För butik, som önskar komma i åtnjutande av sådant tillstånd, föreligger viss ytterligare inskränkning i varusortimentet. Anledningen till att varusortimentet sålunda inskränkts är enligt uttalande av 1935 års sakkunniga, att just de här ovan angivna varorna äro de vanligaste kioskvarorna. Dessa varor äro vidare enligt de sakkunnigas betänkande »just sådana för omedelbar och mer tillfällig konsumtion avsedda varor, vilka i allmänhetens intresse böra finnas lätt tillgängliga även under kvällar och söndagar».

De varor, som på detta sätt enligt nu gällande lagstiftning må kunna saluföras i butik eller kiosk med tillstånd till utsträckt affärstid, bruka gemensamt benämnas fritidsvaror eller s. k. impulsvaror.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 349 med förslag till ny butiksstängningslag föreslås emellertid, att jämväl produkter av svensk frukt måtte kunna saluföras från kiosk eller butik med tillstånd till utsträckt affärstid. Därest propositionen i denna del vinner riksdagens bifall, skulle detta innebära, att förutom det nu tillåtna varusortimentet i kiosker och butiker med tillstånd till utsträckt affärstid jämväl skulle kunna saluföras konserverad frukt, sylter av alla slag, marmelad och fruktmos, sparsmör och andra ersättningsmedel, gelé av olika fruktsorter samt soppor av olika slag såsom blåbärs- och lingonsoppa.

Ett bifall till förslaget skulle innebära ett synnerligen viktigt principiellt avsteg från nu gällande principer beträffande tillstånd till utsträckt affärstid. Ingen kan med fog göra gällande, att de här ovan uppräknade artiklarna, vilka samtliga utgöra produkter av svensk frukt, kunna anses som fritidsvaror eller s. k. impulsvaror i dessa ords egentliga mening. Det torde ej heller kunna göras gällande, att något behov från allmänhetens sida föreligger av att efter butikstid eller under sön- och helgdagar inköp må kunna verkställas av dessa artiklar från kiosker. Snarare kommer det att väcka en viss icke oberättigad förvåning bland den köpande allmänheten, att varor av detta slag fritt och lagenligt må kunna försälas under sön- och helgdagar, medan andra varor, som i högre grad kunna anses som fritidsartiklar, icke äro tillåtna för sådan försäljning.

Anledningen till att produkter av svensk frukt upptagits i lagtexten i förslaget till butiksstängningslag är, enligt uttalande av den föredragande departementschefen, hänsyn till nuvarande försörjningsläge. Emellertid synes det, som om just med hänsyn till detta skärpta försörjningsläge ingen ytterligare utvidgning av antalet försäljningsställen borde ske. Det torde nämligen vara ostridigt, att ett ökat antal försäljningsställen medför ökade förluster av varukvantiteter till följd av sedvanliga lagringsrisker jämte svinn. Just det skärpta försörjningsläget har beträffande vissa andra varor medfört, att myndigheterna övervägt och vidtagit minskning av antalet återförsäljare. Den åtgärd, som här föreslås, är den rakt motsatta.

Anmärkas kan också att ett yrkande om den nu föreslagna utökningen av varusortimentet i dessa kiosker och butiker tidigare tillställdes 1941 års arbetstids- och butiksstängningsakkunniga. De sakkunniga, vilka bland sig rymde representanter för kioskhandeln, hade dock enhälligt avvisat yrkandet. Under remissförfarandet hade önskemål om att produkter av svensk frukt måtte upptagas i varusortimentet i den föreslagna 11 § endast framförts av Sveriges Frukt- och Konfektyrhandlares Riksförbund. Att döma av propositionen har anspråk härom sålunda icke framställts av Kioskägarnas Riksförbund.

Framställningen från Sveriges Frukt- och Konfektyrhandlareförbund hade motiverats med rådande tidsläge jämte de svårigheter, som krisen vållat branschen, vilka svårigheter exemplifierats genom omnämnande av importspärren, varubristen, omsättningskatten, ökade lönekostnader m. m. Dessa svårigheter, vilka gärna här må vitsordas, ha emellertid icke drabbat frukt- och konfektyrbranschen eller kioskhandeln isolerade utan gälla praktiskt taget samtliga detaljhandels branscher. Det synes med skäl kunna ifrågasättas, om det är den rätta vägen att söka avhjälpa svårigheter för en gren av detaljhandeln genom att tillåta denna att upptaga varor till försäljning, vilka rätteligen tillhöra en annan bransch, speceri- och livsmedelshandeln. Det nu framlagda förslaget innebär därjämte att kiosker och berörda butiker skulle få tillstånd att försälja dessa artiklar på tider och dagar, då sådan försäljning enligt lagen är förbjuden från speceri- och livsmedelsaffärer.

Så mycket mer tveksam blir den föreslagna åtgärden, om hänsyn tages till att speceri- och livsmedelshandeln otvivelaktigt är den bransch, vilken hårdast drabbas av krisens verkningar inom detaljhandeln. De ovan anförda svårigheterna gälla samtliga även denna bransch. Men därtill kommer att de omfattande ransoneringarna av olika slag övervägande falla inom speceri- och livsmedelshandeln. Enligt av myndigheterna gjorda beräkningar skulle icke mindre än 75 % av samtliga livsmedel vara under ransonering med därav följande minskning av försäljning jämte ökat arbete i samband med kupongredovisningar. Även prISRabatteringarna och kupongredovisning för dessa falla inom speceri- och livsmedelsbranschen. En i dagarna avslutad,

av affärsekonomiska forskningsinstitutet verkställd utredning angående det ekonomiska läget inom speceri- och livsmedelshandeln, vilken utredning till sina detaljer ännu är konfidentiell, visar också, att krisen medfört synnerligen allvarliga ekonomiska svårigheter för branschens utövare. Under sådana omständigheter torde det än mindre vara lyckligt att öka denna branschs svårigheter genom att giva kioskhandeln möjlighet att upptaga och försälja en del av speceribranschens varusortiment på tider, då detta för branschens egna affärsmän icke är tillåtet.

När därtill intet behov från allmänhetens sida av ändring av nu gällande bestämmelser i denna del kan sägas föreligga samt ändringen därjämte måste sägas innebära ett viktigt avsteg från hitintills tillämpade principer, synes sålunda enligt min mening intet skäl föreligga för ändringen i fråga. Anmärkningsvärd synes även avvikelserna från det enhälliga sakkunnigeutlåtandet,

Under åberopande av det ovan anförda får jag härmed hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts förslag till butiksstängningslag måtte besluta sådan ändring i förslaget § 11 3 mom. 1), 2) och 6) styckena att orden »produkter av svensk frukt» utgå.

Stockholm i juni 1942.

Nils Holmström.
